

Sygn. akt: III U 615/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Beata Bielska
Protokolant:	sekretarz sądowy Ewelina Asztemborska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 sierpnia 2013 r. w O.

sprawy z odwołania W. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

na skutek odwołania W. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 27.06.2012r. **znak (...)**

orzeka:

1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje W. F. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 01.01.2012r. do 31.12.2014r.,
2. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt III U 615/12

UZASADNIENIE

W dniu 26.07.2012r. W. F. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. z dnia 27.06.2012r., którą odmówiono mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W uzasadnieniu podniósł, że jego niezdolność do pracy powstała wcześniej, niż przyjęła to Komisja Lekarska ZUS, tj. przed 31.03.2003r.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że odwołujący złożył w dniu 18.01.2012r. wniosek o ustalenie uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy. W toku postępowania zarówno lekarz orzecznik ZUS jak i Komisja Lekarska ZUS ustalili u odwołującego całkowitą niezdolność do pracy do 31.03.2013r., zaś datę powstania tej niezdolności ustalili na dzień 31.03.2003r. Ponieważ ostatni okres ubezpieczenia

odwołującego ustał w dniu 18.11.1999r., całkowita niezdolność do pracy W. F. powstała po okresie 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia, dlatego odwołujący nie spełnia wymogu z art. 57 ust 1pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Organ rentowy ponadto wskazał, że odwołujący w okresie 10 lat poprzedzających datę powstania niezdolności do pracy udowodnił okres ubezpieczenia wynoszący 3 lata 9 miesięcy i 19 dni a w okresie poprzedzającym datę złożenia wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy nie udowodnił żadnego okresu ubezpieczenia, nie spełniał więc także wymogu z art. 57 ust 1 pkt 2 w/w ustawy, a tym samym zaskarżona decyzja jest prawidłowa.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

Z akt rentowych wynika, że W. F. w dniu 18.01.2012r. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W toku rozpoznawania tego wniosku organ rentowy skierował ubezpieczonego na badania lekarskie przez lekarza orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z dnia 1.03.2012r. uznał W. F. za całkowicie niezdolnego do pracy do 31.03.2013r., a datę powstania tej niezdolności ustalił na dzień 31.03.2003r. Odwołujący wniósł sprzeciw od tego orzeczenia do Komisji lekarskiej ZUS, która w orzeczeniu z dnia 18.06.2012r. uznała go za całkowicie niezdolnego do pracy okresowo do 31.03.2013r., a za datę powstania tej niezdolności również uznała dzień 31.03.2003r.

Z akt rentowych wynika również, że ostatni okres ubezpieczenia odwołującego ustał z dniem 18.11.1999r., tj. z dniem zakończenia zatrudnienia w Spółdzielni (...) "P." Z.P.Ch. w O., a ZUS uwzględnił mu staż pracy w wymiarze 19 lat 7 miesięcy i 8 dni okresów składkowych oraz 3 lata 11 miesięcy i 19 dni okresów nieskładkowych, łącznie 23 lata 6 miesięcy i 27 dni.

Wobec ustalenia daty powstania niezdolności do pracy na dzień 31.03.2003r. organ rentowy uznał, że niezdolność do pracy W. F. powstała po upływie 18 miesięcy od ustania ostatniego okresu ubezpieczenia. Ponadto organ rentowy ustalił, że ubezpieczony na dzień powstania niezdolności do pracy posiada okresy składkowe i nieskładkowe wynoszące jedynie 3 lata 9 miesięcy i 19 dni a na dzień złożenia wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy nie posiada żadnego okresu składkowego i nieskładkowego. Wobec tych ustaleń ZUS uznał, że W. F. nie spełnia wymogów z art. 57 ust 1 pkt 2 i 3 oraz art. 58 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i zaskarżoną decyzją z dnia 27.06.2012r. odmówił mu przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W. F. wniósł odwołanie od w/w decyzji podnosząc, że jego niezdolność do pracy powstała w okresie wcześniejszym, niż wynika to z orzeczenia lekarza orzecznika ZUS i Komisji Lekarskiej ZUS.

W ocenie Sądu odwołanie od decyzji ZUS z dnia 27.06.2012r. jest zasadne.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące przesłanki: jest niezdolny do pracy, ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy, a jego niezdolność do pracy powstała w okresach przewidzianych w ustawie albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ich ustania. Z przepisu art. 57 ust. 2 w/w ustawy wynika, że wymogu powstania niezdolności do pracy w okresach przewidzianych w ustawie albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ich ustania nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Definicję osoby niezdolnej do pracy zawiera art. 12 ust. 1-3 powoływanej ustawy, który stwierdza, że jest nią osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat. Okres ten powinien przypadać w ciągu ostatniego

dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej (art. 58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2).

W świetle przytoczonych przepisów skuteczność odwołania W. F. zależała od ustalenia daty powstania jego niezdolności do pracy i w dalszej kolejności od oceny czy w tej dacie i w dacie składania wniosku o rentę odwołujący spełniał wszystkie pozostałe warunki dla ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Sąd w celu ustalenia daty powstania u odwołującego niezdolności do pracy dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy z zakresu neurologii, ortopedii i kardiologii celem wskazania, czy odwołujący był niezdolny do pracy przed 31.03.2003r., a jeśli tak, to od kiedy i czy była to niezdolność częściowa czy całkowita i czy trwała nieprzerwanie od momentu jej powstania do 31.03.2003r.

Biegli: kardiolog K. S., ortopeda M. R. i neurolog A. G., po przeprowadzeniu badania odwołującego i zapoznaniu się z dokumentacją medyczną rozpoznali u niego: zespół piramidowo-mózdkowy w przebiegu choroby zwyrodnieniowo-degeneracyjnej ośrodkowego układu, chorobę wieńcową stabilną II kl (...), stan po zawale serca i CabG w 2004r. nadciśnienie tętnicze, wygojone złamanie goleni lewej leczone operacyjnie w 2008r. oraz stan po złamaniu trójkostkowym podudzia lewego w 2007r.

Zdaniem biegłych odwołujący jest całkowicie niezdolny do pracy od 1.11.2002r. do 31.12.2014r., natomiast od 1.11.2001r. był częściowo niezdolny do pracy zarobkowej.

Biegli w uzasadnieniu wskazali, że za datę powstania całkowitej niezdolności do pracy przyjęli dzień zgłoszenia się W. F. do Poradni Neurologicznej, kiedy to zaczęły się u niego problemy z równowagą oraz trudności w chodzeniu. Biegli dodali, iż stwierdzony zespół piramidowo-mózdkowy w przebiegu choroby zwyrodnieniowej (...) przebiegał w sposób powolny i przewlekłe postępujący, dlatego bardzo trudno ustalić, kiedy choroba się rozpoczęła i w jakim nasileniu, jednak niewątpliwie w chwili zgłoszenia się do lekarza neurologa odwołujący był już całkowicie niezdolny do pracy. Biegli stwierdzili, że w okresie poprzedzającym rok od powstania całkowitej niezdolności do pracy odwołującego możliwe jest zaliczenie go do częściowej niezdolności do pracy. Brak jest natomiast dokumentacji medycznej o wcześniejszym nasileniu choroby, a tym samym nie można stwierdzić częściowej niezdolności do pracy. Zdaniem biegłych stan kardiologiczny i ortopedyczny odwołującego nie daje podstaw do zaliczenia odwołującego do niezdolnego do pracy w okresie przed 31.03.2003r.

Do powyższej opinii ZUS nie wniósł zastrzeżeń.

Ponieważ W. F. podnosił w dalszym ciągu, iż jego stan zdrowia pogorszył się w drugiej połowie lat 90-tych, Sąd celem rozwiania wątpliwości dotyczących daty powstania niezdolności do pracy u odwołującego dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłych kardiologa, ortopedy i neurologa, zobowiązując ich do wskazania, czy istnieją podstawy do uznania częściowej lub całkowitej niezdolności do pracy dla odwołującego przed dniem 18.05.2001r. (tj. przed upływem 18 miesięcy od ustania ostatniego okresu ubezpieczenia odwołującego.)

Biegli kardiolog K. S., ortopeda M. R. i neurolog A. G. w opinii z dnia 02.04.2013r. wskazali, że podtrzymują swoją poprzednią opinię w zakresie uznania odwołującego za całkowicie niezdolnego do pracy od 1.11.2002r. do 31.12.2014r.

Wypowiadając się w kwestii przyjętej przez nich daty powstania częściowej niezdolności do pracy, tj. 01.11.2001r., biegli stwierdzili zaś, że nie mogą się w tej kwestii tak konkretnie wypowiedzieć jak np. w przypadku złamania kości. Wskazali, że zmiany zwyrodnieniowo-degeneracyjne ośrodkowego układu nerwowego mogą przez wiele lat powstawać podstępnie, często bezobjawowo a dopiero mocno zaawansowane dają objawy kliniczne i tak było w przypadku W. F.. Z tego powodu biegli uznali, że odwołujący mógł być z całą pewnością częściowo niezdolny do pracy już wiele miesięcy przed datą 18.05.2001r. Świadczyć o tym może m.in. fakt, że nie pracował on już od 1995r., co może mieć związek ze stwierdzoną chorobą zwyrodnieniową mózgu, a nie związaną z nadużywaniem alkoholu. Biegli wskazali również, że obecnie stan odwołującego jest bardzo ciężki, wymaga praktycznie pomocy osób drugich.

Okoliczność ta wskazuje na to, że odwołujący chory od bardzo dawna, z czego nie musiał nawet zdawać sobie sprawy. Zdaniem biegłych odwołujący do neurologa w 2002r. zgłosił się dopiero, kiedy był do tego zmuszony, gdyż dalej nie potrafi egzystować. Biegli jednomyślnie wskazali, że częściowa niezdolność do pracy z pewnością mogła powstać na długo przed datą 18.05.2001r.

Do w/w opinii uzupełniającej żadna ze stron nie wniosła zastrzeżeń.

W ocenie Sądu opinia biegłych z dnia 27.10.2012r. oraz opinia uzupełniająca z dnia 25.02.2013r. może stanowić podstawę ustalenia daty początkowej niezdolności do pracy odwołującego i tym samym podstawę rozstrzygnięcia. Wnioski przedmiotowych opinii są rzeczowe, spójne i logiczne. Biegli uwzględnili dane wynikające z dokumentacji medycznej i badania odwołującego oraz stopień nasilenia stwierdzonych schorzeń.

Wnioski biegłych o całkowitej niezdolności do pracy W. F. znajdują uzasadnienie w wynikach jego badania, dokonanego przez biegłych w dniu 31.03.2013r. Z opinii wynika, że biegli stwierdzili wówczas u odwołującego zaburzenia neurologiczne: obustronną dysdiadochokinezę, ataksje, drżenie zamiarowe przy próbie „palec-nos”, silnie zaburzone próby mózdkowe, chwiejną próbę R., niedowładny, powolny chód, na szerokiej podstawie.

W ocenie Sądu w oparciu o opinię biegłych jako datę początkową całkowitej niezdolności do pracy należy przyjąć dzień 01.11.2002r. Data ta została wskazana przez biegłych w oparciu o dostępną dokumentację medyczną i jest to data zgłoszenia się odwołującego do Poradni Neurologicznej a dane zawarte w tej dokumentacji świadczą o jego całkowitej niezdolności do pracy.

Podkreślić jednak trzeba, że W. F. po raz pierwszy zgłosił się do lekarza właśnie w listopadzie 2002r. i dopiero wtedy rozpoczął leczenie neurologiczne, dlatego przedstawił dokumentację medyczną dopiero od tej daty.

Z opinii biegłych jednoznacznie wynika, że zdaniem biegłych występujące u odwołującego schorzenie - zespół piramidowo-mózdkowy w przebiegu choroby zwyrodnieniowej (...) jest schorzeniem przebiegającym w sposób powolny i przewlekle postępujący, dlatego bardzo trudno ustalić, kiedy choroba się rozpoczęła i w jakim nasileniu, zwłaszcza w obliczu braku dokumentacji medycznej odwołującego z okresu sprzed listopada 2002r. Z opinii wynika, że w dacie zgłoszenia się odwołującego do lekarza neurologa schorzenie to było już tak zaawansowane, iż powodowało jego całkowitą niezdolność do pracy. Sąd podziela ten wniosek, bowiem zgodnie z zapisem w dokumentacji z Poradni Neurologicznej w dacie zgłoszenia się do Poradni u odwołującego stwierdzono drżenie spoczynkowe kończyny górnej lewej, dysmetrię, drżenie zamiarowe w kończynach dolnych i niezborność (k. 28 dokumentacji lekarskiej ZUS).

Z opinii biegłych jednoznacznie wynika również, że W. F. jeszcze przed zgłoszeniem się do Poradni Neurologicznej był niezdolny do pracy. Biegli przyjęli, że była to niezdolność częściowa. Zdaniem Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy należy podzielić ten wniosek, brak jest bowiem dokumentacji lekarskiej za okres sprzed listopada 2002r., dlatego nie ma możliwości dokładnego ustalenia, od kiedy pojawiły się tak nasilone objawy chorobowe, jak to opisano w dokumentacji medycznej odwołującego, które skutkowały całkowitą niezdolnością do pracy. Skoro odwołujący przyznawał, że przed 2002r. nie leczył się, logicznym jest przyjęcie wniosku biegłych, iż odwołujący zgłosił się do lekarza neurologa dopiero wówczas, gdy schorzenie neurologiczne uniemożliwiało mu już normalne funkcjonowanie i był już całkowicie niezdolny do pracy.

Logicznym jest też przyjęcie dalszych wniosków biegłych, zawartych w opinii uzupełniającej, iż także przed listopadem 2002r. W. F. był co najmniej częściowo niezdolny do pracy, a ta niezdolność istniała już co najmniej w dniu 18.05.2001r. Biegli w opinii uzupełniającej wskazują bowiem na charakter schorzenia odwołującego, tj. fakt, iż zmiany zwyrodnieniowo-degeneracyjne ośrodkowego układu nerwowego mogą przez wiele lat powstawać bezobjawowo a dopiero mocno zawansowane dają objawy kliniczne i tak ich zdaniem było w przypadku W. F.. Powyższe wnioski są logiczne i wynikają z wiedzy medycznej biegłych oraz doświadczenia zawodowego. Są też powiązane logicznie przebiegiem pracy zawodowej odwołującego. Z akt rentowych wynika, że W. F. pracował nieprzerwanie od 1971r. do 31.08.1995r., potem był zarejestrowany jako bezrobotny do 18.11.2011r. Następne zatrudnienie odwołującego miało miejsce dopiero po kilku latach, bo w 1999r. i trwało jedynie kilka miesięcy, tj. od 04.07.1999r. do 18.11.1999r. Biorąc

pod uwagę powyższe Sąd podziela wnioski biegłych, iż odwołujący był częściowo niezdolny do pracy co najmniej od daty 18.05.2001r., tj. jeszcze przed datą 18.05.2001r. a nie podejmowanie zatrudnienia ma związek ze stwierdzoną chorobą zwyrodnieniową mózgu.

Reasumując powyższe rozważania Sąd stanął na stanowisku, że w/w opinii biegłych, główna i uzupełniająca, pozwalają na przyjęcie za datę powstania częściowej niezdolności do pracy 18.05.2001r. a tym samym uznanie, iż częściowa niezdolność do pracy odwołującego powstała w okresie 18 miesięcy od ustania ostatniego okresu ubezpieczenia odwołującego. Z opinii biegłych wynika, iż W. F. w okresie co najmniej od 18.05.2001r. do 31.10.2002r. był częściowo niezdolny do pracy w następnym okresie od 01.11.2002r. do 31.12.2014r. jest całkowicie niezdolny do pracy.

Warunkiem przyznania uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy jest także posiadanie odpowiedniej ilości okresów składkowych i nieskładkowych. Okresy te powinny przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub dniem powstania niezdolności do pracy.

Sąd przyjmując, że niezdolność do pracy odwołującego przypada na 18.05.2001r. stwierdził, że w okresie ostatniego dziesięciolecia przed powstaniem niezdolności do pracy (od 18.05.1991r. do 18.05.2001r.) odwołujący posiada wymagany okres 5 lat składkowych i nieskładkowych. Takie stanowisko zajął też organ rentowy, w odpowiedzi na zarządzenie Sądu, w piśmie z dnia 8.05.2013r. wskazał bowiem, że w przypadku przyjęcia daty powstania niezdolności do pracy jako 18.05.2001r., ubezpieczony spełniałby warunki do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Z akt rentowych W. F. wynika, że odwołujący wykazał następujące okresy składkowe i nieskładkowe:

- od 16.10.1971r. do 29.02.1972r. - okres zatrudnienia,
- od 01.10.1973r. do 03.07.1977r. - okres studiów wyższych,
- od 04.07.1977r. do 26.06.1978r. - okres służby wojskowej,
- od 07.07.1978r. do 31.01.1989r. - okres zatrudnienia,
- od 01.03.1989r. do 06.03.1995r. i od 08.03.1995r. do 31.08.1995r. – okres zatrudnienia, w tym okresy niezdolności do pracy od 01.03.1993r. do 03.03.1993r., od 18.10.1993r. do 22.10.1993r., od 23.02.1994r. do 25.02.1994r., od 12.04.1994r. do 29.04.1994r., od 02.11.1994r. do 05.11.1994r., od 22.12.1994r. do 23.12.1994r., od 17.01.1995r. do 20.01.1995r., od 08.03.1995r. do 10.03.1995r., od 13.03.1995r. do 17.03.1995r., od 23.03.1995r. do 24.03.1995r., od 05.06.1995r. do 09.06.1995r.,
- od 12.09.1995r. do 11.09.1996r. - okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych, w tym okres niezdolności o pracy od 29.11.1995r. do 20.12.1995r.,
- od 04.07.1999r. do 18.11.1999r. – okres zatrudnienia.

Z zestawienia ZUS, znajdującego się w aktach rentowych, poprzedzającego pismo ZUS z dnia 06.05.2013r. wynika, że w okresie od 18.05.1991r. do 18.05.2001r. okresy składkowe wynosiłyby 5 lat 5 miesięcy i 17 dni a okresy nieskładkowe wynosiłyby 2 miesiące i 16 dni co łącznie daje 5 lat 8 miesięcy i 3 dni.

Mając na uwadze powyższe Sąd przyjął, że odwołujący spełniał wymóg posiadania 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych przed powstaniem niezdolności do pracy a jego niezdolność powstała w okresie 18 miesięcy od daty ustania ostatniego okresu ubezpieczenia.

Ponieważ żadna ze stron nie kwestionowała daty końcowej niezdolności, Sąd opierając się na opinii biegłych uznał W. F. za całkowicie niezdolnego do pracy okresowo od 1.11.2002r. do 31.12.2014r.

Mając na uwadze powyższe Sąd na mocy art. 477¹⁴ §2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję ZUS z dnia 27.06.2012r. i przyznał W. F. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od miesiąca złożenia wniosku, tj. od 01.01.2012r. do daty końcowej wskazanej przez biegłych, tj. do 31.12.2014r.

Stosownie do treści art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd był zobowiązany, przyznając odwołującej prawo do renty, do zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego co do nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji tj. zarówno przyznającego prawo do świadczenia, jak też jego brak (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.04.2010 roku, II UK 330/09, LEX 604220).

W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie nie zaistniały podstawy do obciążenia odpowiedzialnością organu rentowego za nieprzyznanie odwołującemu prawa do renty już na etapie postępowania przed ZUS.

Zebrana przed ZUS dokumentacja medyczna nie pozwalała w sposób bezsporny ustalić faktycznej daty powstania niezdolności do pracy odwołującego. Dopiero po uzyskaniu dodatkowych dowodów w postaci niespornych wyjaśnień odwołującego i opinii biegłych możliwe było przyjęcie wcześniejszej daty powstania niezdolności, niż to przyjęto w ZUS. Biegli sądowi potwierdzili, że wskazanie konkretnej daty powstania niezdolności u odwołującego jest niemożliwe z uwagi na rodzaj schorzenia a jedynie możliwe jest przyjęcie, w stopniu graniczącym z pewnością, że niezdolność ta powstała przed 18.05.2001r.

Z tych względów Sąd uznał, że w tym przypadku brak jest podstaw do obciążenia odpowiedzialnością organu rentowego.